

Janakkala Rastila
Asemakaava-alueen inventointi
Kreetta Lesell 2007

f. 144877

MUSEOVIRASTO

Sisällys:

Sisällysluettelo	1
Arkistotiedot	2
1. Johdanto	3
2. Kaava-alueen topografia ja tutkimukset	4
3. Kaava-alueen muinaisjäännökset	5
3.1. Janakkala Rastila (Rastila)	5
4. Yhteenveto	7
Valokuvat	7
Kartat	8 - 9
Negatiiviluettelo	10
Dialuettelo	10

Arkistotiedot

Janakkala Rastila

Asemakaava-alueen inventointi

Peruskartta 213111 Janakkala

Museovirasto / arkeologian osasto

Inventointi ja raportin laatiminen: FK Kreetta Lesell, Museovirasto

Raportti: Museovirasto / arkeologian osaston topografinen arkisto

Tutkimuskustannukset: Janakkalan kunta

Budjetti: 1730,0 €

Alue: 0,4362 km²

Kenttätyöaika: 10.–11.10.2007

Löydöt: -

Lähteet: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776 – 1805 (toimittaneet Timo Alanen ja Saulo Kepsu).

1600-luvun maakirjakartat, Janakkala Rastila.

Janakkalan Rastilan isojakokartta. Kansallisarkisto

Peruskartta

Museoviraston arkisto

Vanajan historia osa 1 (toimittaneet Y. S. Koskimies ja Pekka Lampinen)

ja osa 2 (kirjoittanut Raili Rytönen).

Janakkalan historia osa 1 ja 2 (kirjoittanut Veikko Kerkkonen)

Valokuvat: s. 7, negatiivit 144877

Diat: 61077

1. JOHDANTO

Arkeologisessa inventoinnissa pyritään löytämään ja kartoittamaan esihistoriallisia ja historiallisia muinaisjäännöksiä. Kiinteät muinaisjäännökset ovat kulttuuriympäristön vanhimpana osana muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettuja. Siksi asianmukaiset ja ajantasaiset tiedot näistä suojelukohteista ovat tärkeitä maankäyttöä suunniteltaessa. Alueella, josta tunnetaan irtolöytöjä tai jonka läheisyydessä on kiinteitä muinaisjäännöksiä, on tärkeitä tehdä arkeologinen inventointi heti kaavoitusta suunniteltaessa. Tällöin inventoinnissa mahdollisesti löytyvät muinaisjäännökset voidaan ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Janakkalan Rastilan – kaava-alueelle suunnitellaan teollisuusrakentamista. Kaava-alueen pohjoisosassa on sijainnut Rastilan keskiaikainen kylä, jonka säilyneisyyden tasoa ei tunneta. Lisäksi kaava-alueen lähistöltä tunnetaan kiinteitä esihistoriallisia ja historiallisia muinaisjäännöksiä, esimerkiksi uhrikivi, joka sijaitsee Raimansuonkallioilla.

Kunta vastasi kustannuksista, jotka olivat 1730,0 €. Kenttätyöt tehtiin 10.–11.10.2007. Tutkitun alueen laajuus oli noin 0,4362 km². Inventoinnin esi-, kenttä- ja jälkitöiden tekemisestä vastasi tutkija Kreetta Lesell Museoviraston arkeologian osastolta.

Inventoinnissa ei havaittu jälkiä kiinteästä muinaisjäännöksestä, mutta keskiaikaisen kylän jälkiä on mahdollisesti jäljellä nykyisten talojen pihoiden ja pihojen läheisyydessä. Rastilan kylän asutus on säilynyt lähes samoilla paikoilla jo keskiajalta lähtien, joten kylä ja sen ympäristö voitaisiin säilyttää kulttuurihistoriallisesti merkittävänä kohteena.

31.10.2007 Helsingissä

_____ tutkija Kreetta Lesell

2. KAAVA-ALUEEN TOPOGRAFIA JA TUTKIMUKSET

Janakkalan Rastilan kaava-alue on tien 13842 eteläpuolella Rastilan kylän kohdalla ja siitä etelään ja länteen olevilla pelloilla. Kaava-alueen länsi- ja eteläosassa on metsää. Alue viettää luoteeseen kohti Raimansuota. Länsiosan metsässä on kosteita alueita ja vanha puro. Tämä osa alueesta on melko kivikkoista. Isoniityn pellolla, joka on kaava-alueen länsiosassa, on myös selkeitä terasseja. Toinen hieman korkeampi kohta kaava-alueella on nykyisen Rastilan kylän läheisyydessä.

Rastilan keskiaikaisen kylän tiedetään sijainneen nykyisen asutuksen läheisyydessä. Inventoinnin esivalmisteluissa yritettiin löytää sen tarkka sijainti vanhojen karttojen avulla. Asemointi ei onnistunut 1600-luvun maakirjakarttaan kunnolla, mutta isojakokarttaan asemointi onnistui kohtuullisesti. Mahdollinen keskiaikaisen kylän paikka on Soilan, Lemolan ja Laurilan talojen kohdalla. Tällöin asemointi tapahtuisi nykyisen tien 13842 ja kartassa olevan tien kanssa.

Alue oli tarkoitus tutkia maastossa suurimmaksi osaksi pintapoiminnan avulla. Alueen pellot olivat kuitenkin sängellä. Lisäksi niihin oli jätettyä silputtua viljanvartta. Tämän takia peltojen kohdalla maaperää ei näkynyt juuri ollenkaan, joten löytöjen havaitseminen maanpinnalta oli mahdotonta. Koska pelloilla näkyvyys oli huonoa, aluetta jouduttiin tutkimaan koekuopin ja kairaamalla maaperää. Koekuopitus keskitettiin todennäköisimmille alueille. Nämä alueet olivat Isoniityn pellon terassit ja Rastilan nykyisen kylän ympäristö, jossa keskiaikaisen asutuksen epäiltiin sijainneen. Metsässä maata kairattiin, ja sinne tehtiin koekuoppia vain alueille, jossa maaperä oli hiekkaa.

Eniten pieniä koekuoppia (n. 40 x 40 cm) kaivettiin Rastilan kylän ympärille oleville pelloille, yhteensä 15. Isoniityn pellolle tehtiin neljä koekuoppaa ja metsään neljä koekuoppaa.

Pelloilla maaperä oli mullan alla savea ja hiekkaa. Hiekkaa oli Isoniityn ylimmillä terasseilla ja nykyisen Rastilan kylän läheisyydessä. Laurilan talon kohdalla maaperä muuttui savisemmaksi ja Lemolan talon kohdalla maaperä oli savea. Metsässä maaperä oli hiekkaa korkeimmilla kohdilla.

Koekuopissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Keskiaikaisen kylän sijainnin todennäköisemmällä paikalla on nykyisin omakotitaloja, joiden pihoille ei voitu tehdä koekuoppia. Koska kyse on pientaloista, pihoilla ja pihojen liepeillä voi olla maakerroksen alla vielä jäänteitä keskiaikaisesta kylästä

3. ALUEEN MUINAISJÄÄNNÖKSET

3.1. JANAKKALA RASTILA (RASTILA)

Laji mahdollinen muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi asuinpaikat

Ajoitus keskiaikainen

Tyypin tarkenne kylänpaikat

-lukumäärä 1

Kohde sijaitsee Janakkalan kirkosta vajaat 5 km itään luoteeseen. Kohde on tien 13842 eteläpuolella Rastilan nykyisen kylän kohdalla.

Vanajan historian mukaan Rastilan kylä on syntynyt, kun Janakkala irrottautui 1300-luvulla koko muinaispitäjän käsittäneestä Vanajan seurakunnasta. Tuolloin tapahtui kahtia jako Hiidestä käsin. Vanajan puolelle jäi kauppa- ja käsityöläisasutus Ikaloinen, ja sinne perustettiin myös Rastila. (Vanajan historia osa 1, Seppo Suvanto: s. 151).

Kylästä on 1600-luvun maakirjakartta (1600-luvun maakirjakartat, Janakkala Rastila v. 1708. Tekijä Niklas Avander, signum: h91 4/1 – 2). Kylä näkyy myös Kuninkaan kartastossa s. 173 (Kuninkaan kartasto Suomesta 1776 – 1805, s. 173. Toimittaneet Timo Alanen ja Saulo Kepsu). Kylästä on myös isojakokartta.

Kaikissa kartoissa kylän sijainti on Turengista lähtevästä tiestä jonkin verran etelään/lounaaseen. Maakirjakartassa tielinja on suurempi, ja jos asemointi 1600-luvun maakirjakarttaan tehdään Likolammen, Sälilammen ja Raimansuon avulla niin kylätontit tulevat nykyisen tien 13842 ja Laurilan taloon menevän hiekkatien risteuksen kohtaan. Tämä asemointi on hyvin epävarma.

Isojakokarttaan asemointi onnistui kohtuullisesti. Mahdollinen keskiaikaisen kylän paikka on Soilan, Lemolan ja Laurilan talojen kohdalla. Tällöin asemointi tapahtuisi nykyisen tien 13842 ja kartassa olevan tien kanssa. Tämä vaihtoehto on hyvin todennäköinen.

Molempiin mahdollisiin paikkoihin tehtiin koekuopitusta nykyisten talojen liepeille.

Koekuopituksessa ei havaittu kiinteää muinaisjäännöstä, mutta talojen pihilla ja läheisyydessä voi olla mahdollisesti vielä jäljellä jotain keskiaikaisesta kyläasutuksesta..

Sijainti:

Etäisyystieto:

Kohde sijaitsee Janakkalan kirkosta vajaat 5 km luoteeseen.

Peruskartta:

213111 Janakkala

Yhtenäiskoordinaatit:

Alue pkoo 6760050, ikoo 3368300, z: runsaat 110 – 115 m mpy,

Koordinaattiselite:

Alueen keskipiste

Lähteet:

1600-luvun maakirjakartat, Janakkala Rastila. Tekijä Niklas Avander, signum: h91 4/1 - 2
 Kuninkaan kartasto Suomesta 1776 – 1805, s. 173 (toimittaneet Timo Alanen ja Saulo Kepsu).
 Vanajan historia osa 1 (toimittaneet Y. S. Koskimies ja Pekka Lampinen) ja osa 2 (kirjoittanut Rauli Rytönen).

Janakkalan Rastilan isojakokartta. Kansallisarkisto

Löydöt: -

Aikaisemmat tutkimukset: -

Aikaisemmat löydöt: -

Tila 165-424-2-65 , VANHA-SOILA

Omistus (tietolähde: Maanmittaustoimisto)

OMISTAJAT

Nimi: HAAVISTO MAIJA LIISA
 Osoite: LEMOLANTIE 13, 14200 TURENKI

OMISTUSPERUSTE

Omistusosuus: 1/2
 Lainhuuto: 08.12.1995
 Asianumero: 1075

Omistus (tietolähde: Maanmittaustoimisto)

OMISTAJAT

Nimi: HAAVISTO AIMO JOHANNES
 Osoite: LEMOLANTIE 13, 14200 TURENKI

Tila 165-424-2-78 , Vanha-Lemola

Omistus (tietolähde: Maanmittaustoimisto)

OMISTAJAT

Nimi: Janakkalan kunta
 Osoite: Maaomaisuus / Raimo Kuisma Juttulantie 1, 14200 TURENKI

Tila 165-424-2-77 , Rastikangas

Omistus (tietolähde: Maanmittaustoimisto)

OMISTAJAT

Nimi: Janakkalan kunta
 Osoite: Maaomaisuus / Raimo Kuisma Juttulantie 1, 14200 TURENKI

4. YHTEENVETO

Inventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Keskiaikaisen kylän todennäköisin sijainti on nykyisten omakotitalojen piholla. Koska kyse on pientaloista, piholla ja niiden liepeillä voi olla maakerroksen alla vielä jäänteitä keskiaikaisesta kylästä.

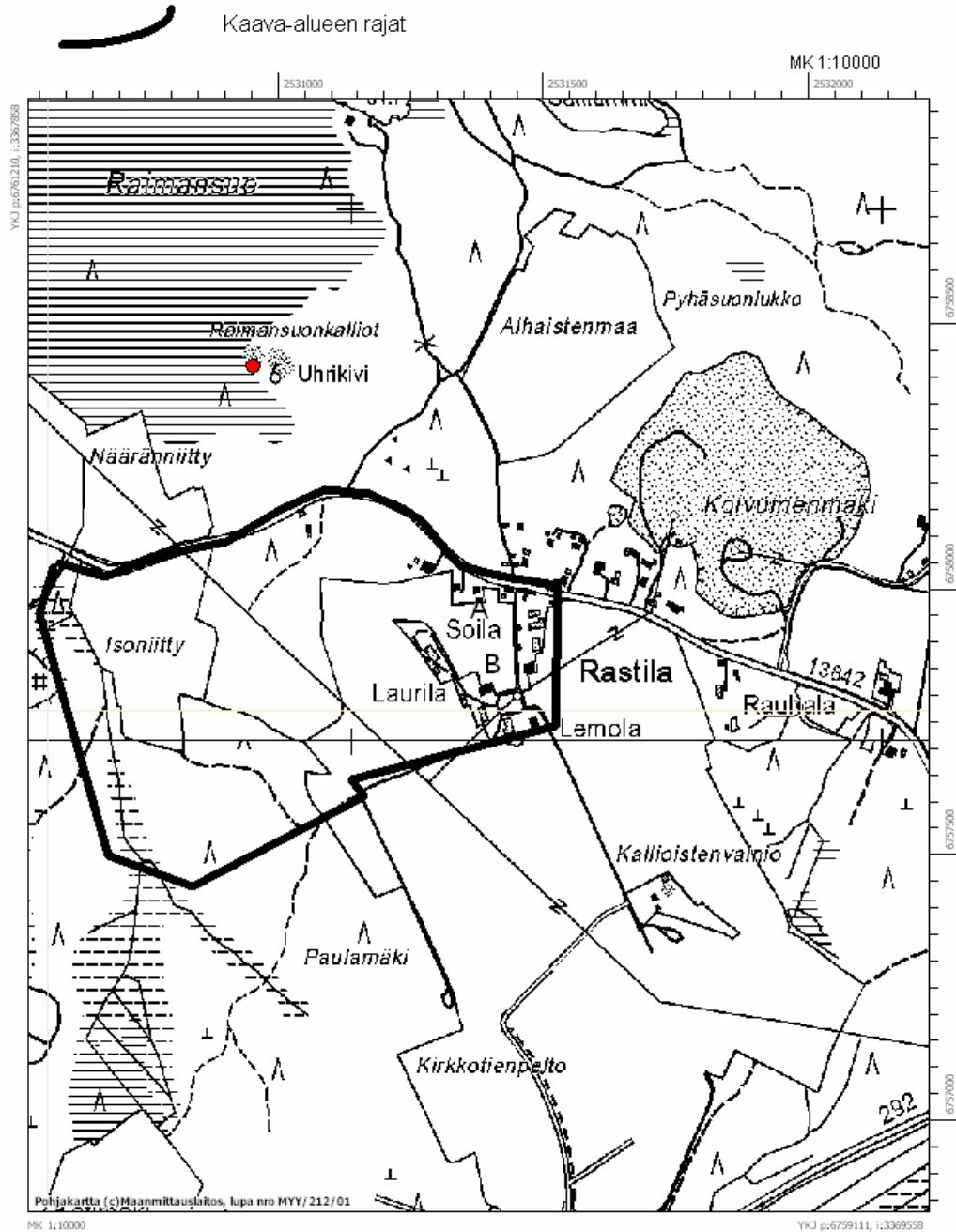
f. 144877

Janakkala Rastila. Keski aikaista kylää voi olla vielä jäljellä pellolla talojen läheisyydessä ja talojen piholla. Luoteesta. Kuvannut Kreetta Lesell.

Janakkala Rastila Rastila

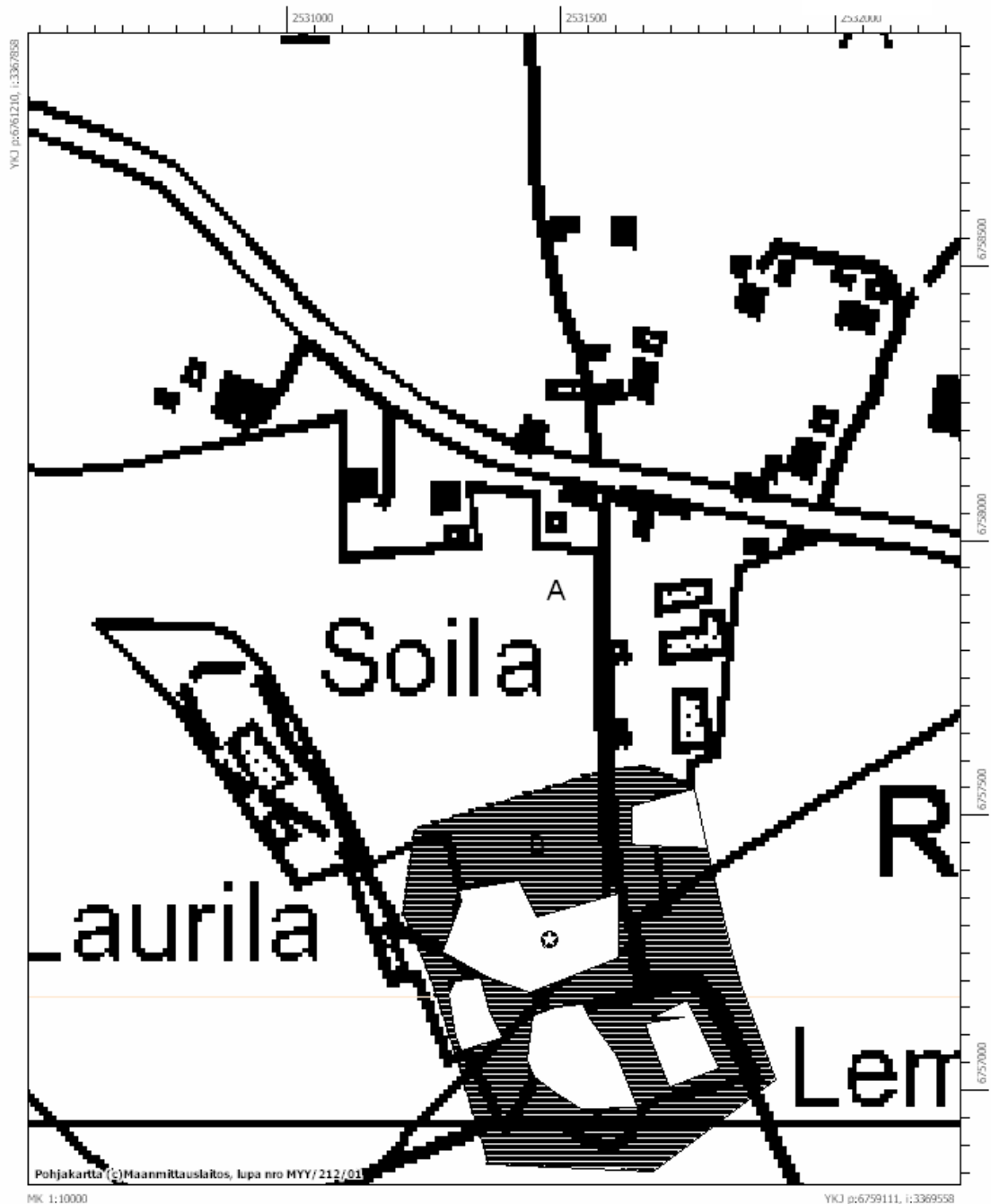
Peruskarttaote 213111 Janakkala

Peruakarttaote 213111 Janakkala

Janakkala Rastila Rastila

Mahdollinen kylänpaikka pkoo 6760050, ikoo 3368300

Mustavalkokuvienluettelo negatiivit 144877

144877 Janakkala Rastila. Yleiskuva. Keskiaikaista kylää voi olla vielä jäljellä pellolla talojen läheisyydessä ja talojen pihoilla. Luoteesta. Kuvannut Kreetta Lesell.

Dialuettelo diat 61077

61077 Janakkala Rastila. Yleiskuva. Keskiaikaista kylää voi olla vielä jäljellä pellolla talojen läheisyydessä ja talojen pihoilla. Luoteesta. Kuvannut Kreetta Lesell.